

De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector

Een selectie uit de Monitor Sport en corona V – De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector

Ine Pulles

Peter van Eldert

Hugo van der Poel

Oplegger – hoofdstuk 8 De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector

Dit document bevat het hoofdstuk ‘De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector’ uit de Monitor Sport en corona V – De gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector. Dit losse hoofdstuk is geschikt voor wie specifiek geïnteresseerd is in de financiële gevolgen van de coronamaatregelen. Dit document is geen zelfstandige rapportage, maar een selectie uit de Monitor Sport en corona V, ter bevordering van de leesbaarheid en het gebruiksgemak. De gehele rapportage is [hier](#) te vinden. De managementsamenvatting van het rapport is [hier](#) te vinden.

Achtergrond Monitor Sport en corona V

In de Monitor Sport en corona V worden de data en kennis gebundeld over de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector die in oktober 2022 beschikbaar zijn. We brengen de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport- en beweeggedrag en voor de organisatie en financiering van de sport in Nederland in beeld. Daarbij gaat de aandacht uit naar sportverenigingen, sportondernemers, de ondersteuningsstructuur, topsport, sportevenementen en betaald voetbal. De nadruk ligt op nieuwe data en kennis sinds het najaar van 2021. Wat tot dan bekend was, is gepubliceerd in de eerste vier uitgaven van de Monitor Sport en corona. De eerste vier monitoren Sport en corona¹²³⁴ zijn in respectievelijk begin juli 2020, eind november 2020, juni 2021 en november 2021 naar de Tweede Kamer gestuurd.

¹ Poel, H. van der & Pulles, I. (red.) (2020). [Monitor Sport en corona. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

² Poel, H. van der, Nafziger, P. & Eldert, P. van (red.) (2020). [Monitor Sport en corona II. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

³ Pulles, I., Van Eldert, P., & Van der Poel, H. (Reds.) (2021). [Monitor Sport en corona III. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Mulier Instituut.

⁴ Pulles, I., Van Eldert, P., & Van der Poel, H. (Reds.) (2021). [Monitor Sport en corona IV. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Mulier Instituut.

8. De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector

Peter van Eldert

In dit hoofdstuk laten we de actuele ontwikkelingen in de bedrijvigheid in de sport zien. Daarnaast actualiseren we het overzicht van het gebruik van de financiële steunmaatregelen door de sector, op basis van updates in de registraties.

Samenvatting en conclusie

Sinds de vorige editie van de monitor in november 2021 zijn ondernemers in de sport wederom geconfronteerd met de nodige uitdagingen. De lockdown van winter 2021/2022 zorgde voor een forse rem op de bedrijvigheid in de sportsector. Na de versoepelingen lijkt de bedrijvigheid in de eerste helft van 2022 weer op gang te komen en langzaamaan ervaren minder ondernemers in de sport belemmeringen.

Wel verandert de aard van de belemmeringen. Ondernemers binnen de sportsector geven steeds vaker aan een tekort aan arbeidskrachten als belemmering te ervaren. Daarnaast hebben verschillende organisaties in de sport nog uitstelde belastingbetalingen en moeten (mogelijk) enkele organisaties ontvangen coronasteun terugbetalen. Dit kan voor financieel zwaar weer zorgen voor organisaties in de sportsector. Zeker voor organisaties die hebben moeten interen op het eigen vermogen. Desondanks zijn er vooralsnog geen signalen dat het aantal faillissementen in de sport toeneemt. Wel nam in de eerste helft van 2022 het aantal bedrijfsopheffingen toe.

In totaal heeft de sportsector in 2020 zo'n 657 miljoen euro ondersteuning ontvangen vanuit de financiële steunmaatregelen. Volgens de voorlopige stand van zaken komt daar over 2021 nog eens 620 miljoen euro en over 2022 25 miljoen euro bij. Aangezien voor beide laatste jaren de registraties nog niet compleet zijn, zullen de eindstanden over 2021 en 2022 hoger uitvallen. Daarnaast zijn enkele steunmaatregelen lastig te kwantificeren, terwijl ze wel voor flinke ondersteuning hebben gezorgd, zoals de Tozo-regeling voor zelfstandigen.

In de vorige Monitor Sport en corona beschreven we dat de nettoschade van de coronacrisis voor de breedtesport in 2020 naar schatting 452 miljoen euro bedroeg. Voor 2021 hebben we een dergelijke nettoschadeberekening niet gedaan, maar het ligt niet voor de hand dat de schade over 2020 in 2021 is ingelopen. Net als in 2020 heeft de sportsector in 2021 het nodige aan financiële steun nodig gehad om de coronacrisis door te komen.

8.1 Bedrijvigheid in de sport

In de vorige editie (november 2021) van de Monitor Sport en corona⁵ concludeerden we dat de bedrijvigheid in de sportsector weer op gang kwam. Sindsdien werden ondernemers in de sportsector⁶ wederom geconfronteerd met de nodige uitdagingen. Allereerst scherppte de overheid in het najaar van 2021 stapsgewijs de beperkende coronamaatregelen aan. In januari en februari 2022 werden de maatregelen weer in stappen versoepeld⁷, maar met het uitbreken van de oorlog in Oekraïne en de stijgende energieprijzen lagen de volgende uitdagingen alweer klaar.

Uit een extra vragenblok van de Conjunctuurenquête (COEN) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in mei 2022 bleek dat een groot deel van de ondernemers in de sector Sport en recreatie (SBI 93) ‘in sterke mate’ of ‘enigszins’ last heeft van de gestegen prijzen (68%; figuur B2.1 in bijlage 2) en verminderde beschikbaarheid (44%) van grondstoffen of producten door de oorlog in Oekraïne. Verder leiden de stijgende energieprijzen tot zorgen onder sportverenigingen en ondernemende sportaanbieders.⁸ Kortom, het is de vraag in hoeverre de bedrijven in de sportsector de positieve lijn die we in de vierde Monitor Sport en corona beschreven, hebben kunnen doorzetten.

Omzet en personeelssterkte

In de COEN van het CBS worden ondernemers gevraagd naar de ontwikkeling van de omzet en personeelssterkte in de afgelopen drie maanden (afname, ongeveer gelijk gebleven of toename). Aan de hand van het saldo⁹ krijgen we inzicht in de richting waarin de omzet of personeelssterkte zich in de voorgaande drie maanden heeft ontwikkeld ten opzichte van de drie maanden daarvoor. Bij een positief saldo hebben ondernemers over het algemeen een toename ervaren en bij een negatief saldo over het algemeen een afname.

Sinds het begin van 2018 was het saldo van zowel de omzet als de personeelssterkte positief, maar vanaf het begin van de coronacrisis (tweede kwartaal 2020) schoten beide saldi naar beneden (figuur 8.1). Met name de omzet zagen veel ondernemers in de sport afnemen. Aan het begin van het derde kwartaal van 2021 kwamen de saldi van de omzet en personeelssterkte voor het eerst sinds het uitbreken van de coronacrisis positief uit. Hiermee is niet gezegd dat ze terug waren op het niveau van voor de coronacrisis, maar het was wel een signaal dat de bedrijvigheid in de sportsector weer op gang kwam. Deze lijn zette zich door in het vierde kwartaal van 2021.

⁵ Van Eldert, P. (2021). De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector. In I. Pulles, P. Van Eldert, & H. Van der Poel (Reds.) (2021), [Monitor Sport en corona VI: de gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#) (pp. 87–101). Mulier Instituut.

⁶ De definitie van ‘ondernemers in de sportsector’ die we in dit hoofdstuk hanteren, wijkt af van de definitie van ‘sportondernemers’ in hoofdstuk 4 van deze monitor. In hoofdstuk 4 ligt de focus op ondernemende sportaanbieders. In hoofdstuk 8 trekken we de definitie breder naar alle ondernemers/bedrijven die in de cijfers van het CBS binnen de sportsector vallen. Naast ondernemende sportaanbieders omvat deze groep ook andere ondernemers, zoals organisatoren van sportevenementen en exploitanten van sportaccommodaties.

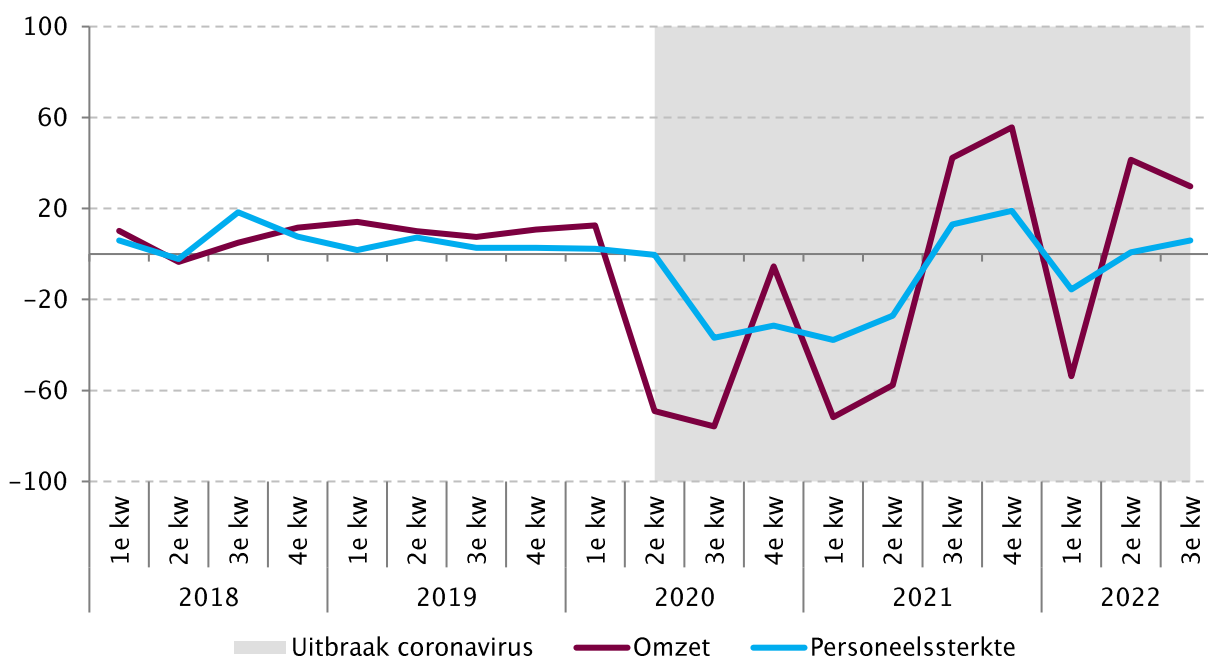
⁷ Rijksoverheid (z.d.) [Februari 2022: Het coronatoegangsbewijs en de openstelling van de samenleving](#).

⁸ Van Kalmthout, J. (2022). [Energielasten ondernemende sportaanbieders en sportverenigingen \[Factsheet 2022/14\]](#). Mulier Instituut.

⁹ Het gewogen percentage ondernemers met een ervaren toename minus het gewogen percentage ondernemers met een ervaren afname.

Daarna volgde zoals gezegd wederom een verscherping van de coronamaatregelen in het najaar van 2021. Dit is terug te zien aan de negatieve saldi voor omzet en personeelssterkte in het eerste kwartaal van 2022. Ondernemers in de sportsector zagen vaker een afname van de omzet en personeelssterkte dan een toename. Na de versoepelingen schoten de saldi in het tweede kwartaal weer flink omhoog. Daarmee lijkt de lockdown van winter 2021/2022 slechts tijdelijk de bedrijvigheid geremd te hebben. Vooralsnog leiden de nieuwe uitdagingen in de eerste helft van 2022 voor het grootste deel van de ondernemers in de sport niet tot een afname van de omzet of personeelssterkte. Beide saldi blijven aan het begin van het derde kwartaal positief.

Figuur 8.1 Door ondernemers binnen de sportsector (SBI 931 Sport) ervaren veranderingen in omzet en personeelssterkte in de drie voorafgaande maanden, weergegeven als saldo*, bevraging aan het begin van het kwartaal (in procenten)

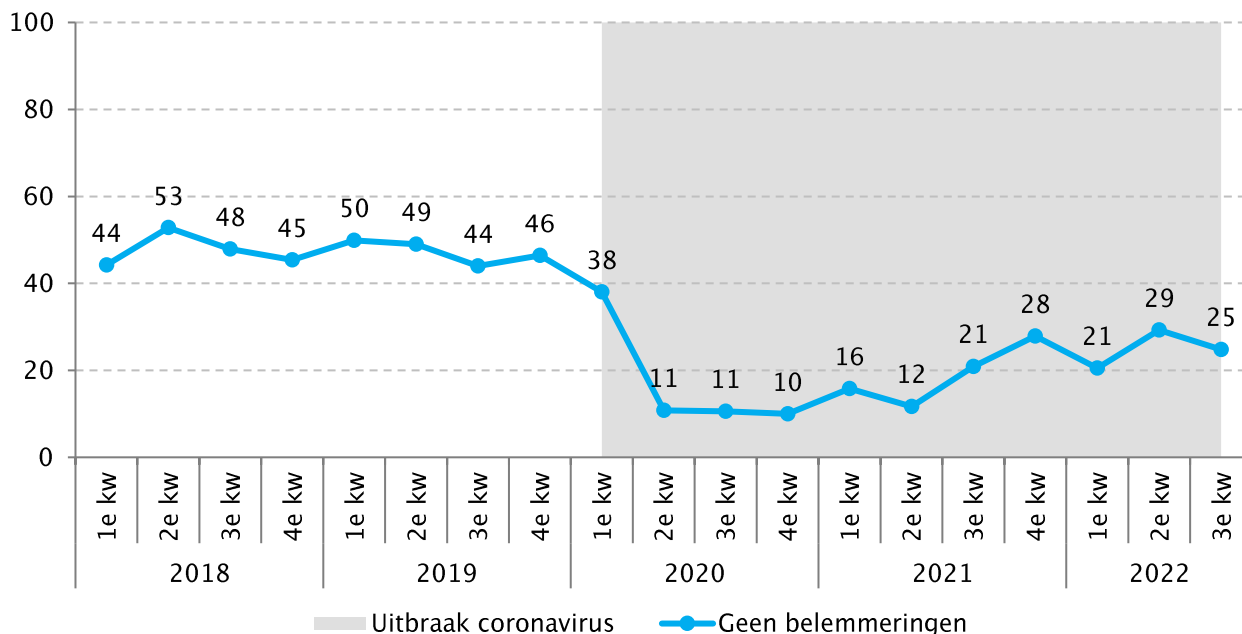
Bron: Conjunctuurenquête (COEN) CBS, 2018–2022. Bewerking: Mulier Instituut.

* Het saldo is het gewogen percentage ondernemers met een ervaren toename minus het gewogen percentage ondernemers met een ervaren afname. Dit geeft inzicht in de richting waarin de omzet of personeelssterkte zich in de voorgaande drie maanden heeft ontwikkeld ten opzichte van de drie maanden daarvoor.

Belemmeringen

Naast de omzet en personeelssterkte worden ondernemers in de COEN ook gevraagd welke belemmeringen zij in de afgelopen drie maanden hebben ervaren. Sinds het tweede kwartaal van 2020 kwam hieruit duidelijk naar voren dat ondernemers in de sportsector last hadden van de coronacrisis. Waar het aandeel ondernemers in de sportsector dat geen belemmeringen ervaarde tussen het eerste kwartaal van 2018 en het eerste kwartaal 2020 rond de 45 procent schommelde, kwam dit in de rest van 2020 niet hoger uit dan 11 procent (figuur 8.2). Na 2020 lijken de belemmeringen voor een deel van de ondernemers in de sportsector op te lossen, maar in het derde kwartaal van 2022 geeft nog steeds driekwart van de ondernemers aan belemmeringen te ervaren.

Figuur 8.2 Aandeel ondernemers binnen de sportsector (SBI 931 Sport) dat geen belemmeringen ervaarde in de drie voorafgaande maanden, bevraging aan het begin van het kwartaal (in procenten)

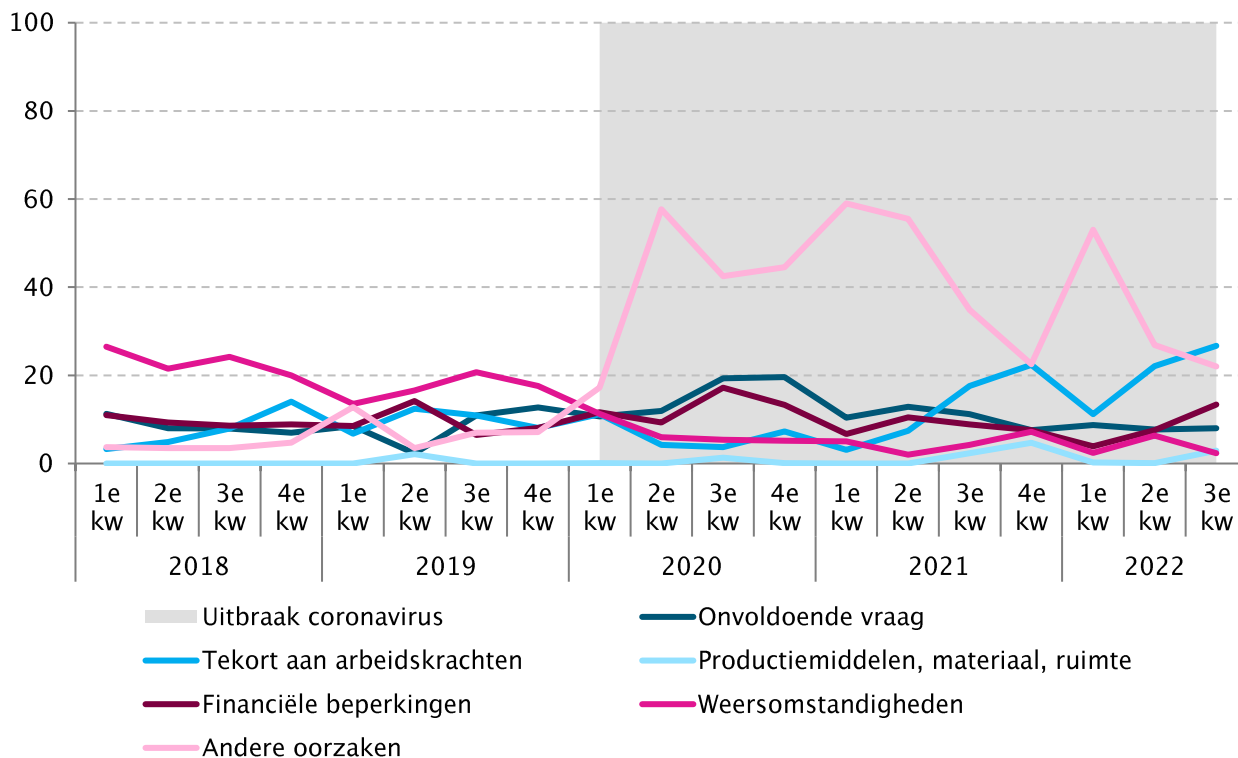
Bron: Conjunctuurenquête (COEN) CBS, 2018–2022. Bewerking: Mulier Instituut.

In het type belemmeringen ondernemers binnen de sportsector ervaren is duidelijk de coronacrisis terug te zien. Tot en met het eerste kwartaal van 2020 gaven slechts enkele ondernemers de optie ‘andere oorzaken’ aan, maar daarna bleef dit een tijdje de meeste genoemde belemmering (figuur 8.3). Een verdere toelichting op wat deze andere oorzaken zijn publiceert het CBS niet, maar het is aannemelijk dat de beperkende coronamaatregelen hier voor de meeste ondernemers onder vallen.

Vanaf het derde kwartaal van 2021 lijkt de aard van de belemmeringen langzaam te veranderen. Uitgezonderd een piek in het eerste kwartaal van 2022, mogelijk als gevolg van de lockdown in het najaar van 2021, neemt het aandeel ondernemers met ‘andere oorzaken’ voor belemmeringen af. In dezelfde periode is een lichte opmars te zien van een tekort aan arbeidskrachten als belemmering voor ondernemers in de sportsector. Dit ligt in lijn met de ontwikkelingen die we zien op de gehele Nederlandse arbeidsmarkt. Sinds het derde kwartaal van 2020 loopt de spanning op de arbeidsmarkt op, en deze stijging lijkt vooralsnog niet af te vlakken.¹⁰

¹⁰ CBS (17 augustus, 2022). [Spanning op de arbeidsmarkt loopt verder op.](#)

Figuur 8.3 Door ondernemers binnen de sportsector (SBI 931 Sport) ervaren belemmeringen in de drie voorafgaande maanden, bevraging begin van het kwartaal (in procenten van alle ondernemers binnen de sportsector)

Bron: Conjunctuurenquête (COEN) CBS, 2018–2022. Bewerking: Mulier Instituut.

Faillissementen

Zowel op landelijk niveau als specifiek voor de sportsector lijkt het aantal faillissementen, na een periode van afname, sinds het vierde kwartaal van 2021 te stabiliseren (figuur 8.4). Daarmee blijft het aantal uitgesproken faillissementen laag in vergelijking met de periode voor de coronacrisis.¹¹ Het kan zijn dat bedrijven en organisaties niet failliet gaan, maar (tijdelijk) stoppen. Dan verdwijnen er wel organisaties, maar is dit niet zichtbaar in de statistieken over faillissementen. Dit zou uit het aantal opheffingen¹² naar voren kunnen komen.

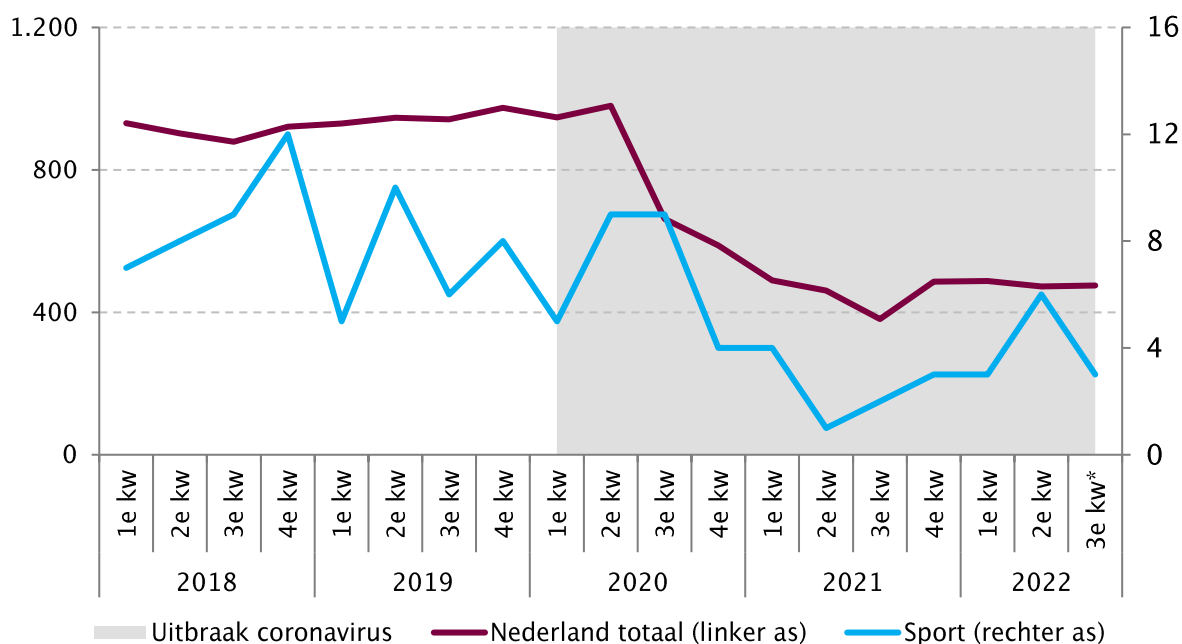
Het aantal opheffingen op landelijk niveau en specifiek binnen de sportsector bleef in 2020 grotendeels in lijn met de jaren ervoor, maar daalde in 2021 (figuur 8.5). In de eerste helft van 2022 nam het aantal bedrijfsopheffingen (landelijk en in de sportsector) echter sterk toe. Sinds 2007 was dit aantal niet eerder zo hoog.¹³

¹¹ CBS (12 oktober, 2022). [Meer faillissementen in september](#).

¹² Een opheffing is de beëindiging van een bestaand bedrijf (CBS Statline tabeltoelichting, z.d.). Dit betekent dat er geen sprake is van voortzetting van een belangrijk deel van de activiteiten door een ander bedrijf. Er is pas sprake van een opheffing als het bedrijf (met bijbehorende werkgelegenheid) niet meer tot de populatie behoort. Het bekendste voorbeeld hiervan is het faillissement.

¹³ CBS (11 augustus, 2022). [Hoogste aantal bedrijfsopheffingen sinds 2007 in het eerste halfjaar](#).

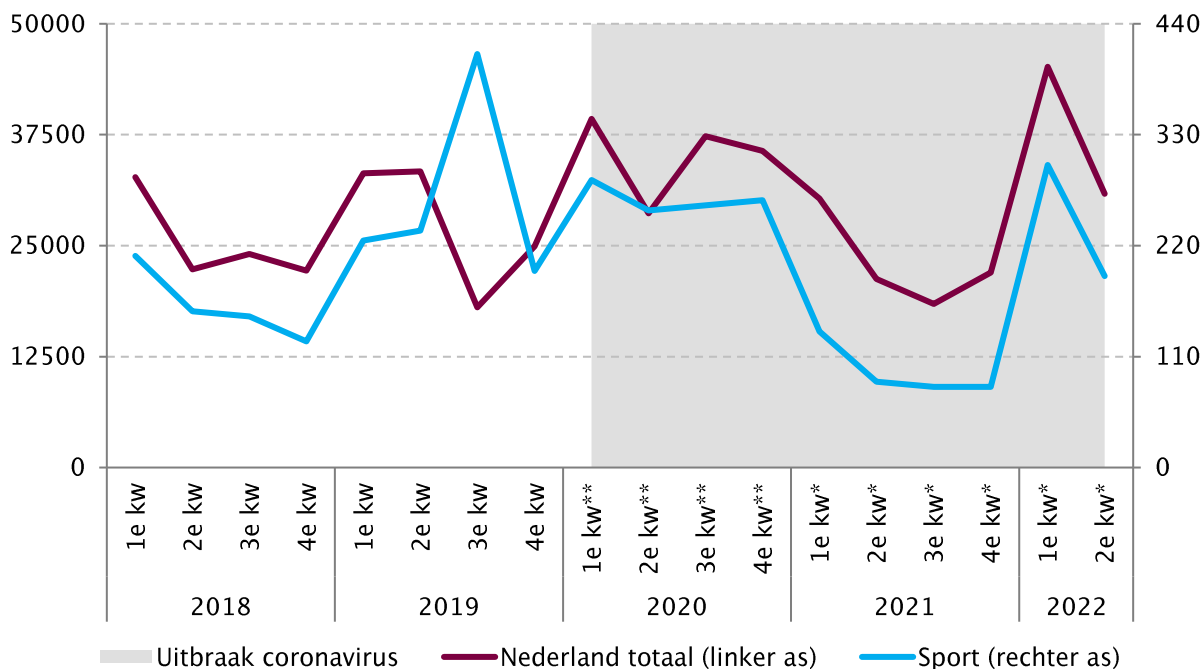
Figuur 8.4 Ontwikkeling aantal faillissementen, totaal voor Nederland en binnen de sportsector (SBI 931 Sport) (in absolute aantallen)

Bron: CBS (statline), oktober 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

* Voorlopige cijfers.

Figuur 8.5 Ontwikkeling aantal opheffingen, totaal voor Nederland en binnen de sportsector (SBI 931 Sport) (in absolute aantallen)

Bron: CBS (statline), oktober 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

* Voorlopige cijfers.

** Nader voorlopige cijfers.

8.2 Steunmaatregelen

Het kabinet heeft tijdens de coronacrisis verschillende generieke steunmaatregelen in het leven geroepen. Dit generieke steunpakket is per 1 april 2022 stopgezet.¹⁴ Twee jaar lang heeft het pakket financiële steun geboden aan werkgevers en werknemers die door de coronamaatregelen werden geraakt. Maar met het versoepelen van de coronamaatregelen is de financiële steun volgens het kabinet niet meer nodig. Het kabinet heeft ook aangekondigd dat het generieke steunpakket naar verwachting niet zal terugkeren.¹⁵ Alleen als bedrijven weer volledig en langdurig moeten sluiten, krijgen de getroffen ondernemers vermoedelijk gericht steun.

Het is overigens niet de eerste keer in de coronacrisis dat het kabinet stopt met de generieke steunmaatregelen. Zoals we beschreven in de vorige rapportage van de Monitor Sport en corona werd het generieke steunpakket per 1 oktober 2021 al een keer stopgezet. In de maanden daaropvolgend leidden de ontwikkelingen rondom de coronabesmettingen echter tot een lockdown, waardoor de steunmaatregelen weer nodig waren.

NOW (tegemoetkoming loonkosten)

De NOW-regeling was een tegemoetkoming in de loonkosten voor bedrijven. Wanneer een bedrijf kampte met een omzetverlies van minimaal 20 procent als gevolg van de coronamaatregelen, kon het de NOW aanvragen. De regeling is verschillende keren verlengd.¹⁷ De NOW 6.0 was hiervan de meest recente en had betrekking op het eerste kwartaal van 2022.

De sportsector ontving in 2020 in totaal zo'n 337 miljoen euro NOW-steun (tabel 8.1). In 2021 ontving de sportsector volgens de voorlopige tussenstand ongeveer 249 miljoen euro. Aangezien de registraties van de NOW 3.3, NOW 4.0 en NOW 5.0 nog niet compleet zijn, valt het eindtotaal voor 2021 naar verwachting hoger uit.

Tabel 8.1 Aantal aanvragen van de NOW-regelingen en de toekenningsbedragen¹⁸, stand van zaken

voor specifieke groepen bedrijven, waaronder bedrijven in de sportsector, die door de coronamaatregelen werden getroffen. Vanuit de sportsector werden 16.445 TOGS-aanvragen gedaan voor in totaal een bedrag van ongeveer 66 miljoen euro (tabel 8.2).¹⁹

De TOGS werd opgevolgd door de TVL-regeling. Het doel bleef hetzelfde - mkb-bedrijven en zzp'ers helpen bij het betalen van (een deel van) hun vaste lasten - maar de voorwaarden en subsidiehoogte verschilden van de voorganger. Uiteindelijk is de TVL-regeling in zeven perioden beschikbaar geweest, waarvan de laatste (TVL Q1 2022) liep in het eerste kwartaal van 2022. Binnen de TVL werd bij een omzetverlies van minimaal 30 procent als gevolg van de coronacrisis een deel van de vaste lasten vergoed.²⁰

De sportsector ontving in 2020 in totaal zo'n 123 miljoen euro steun vanuit de TOGS- en TVL-regelingen (tabel 8.2). In 2021 ontving de sportsector volgens de voorlopige tussenstand ongeveer 186 miljoen euro. A

/TVL-steun zijn 'Fitnesscentra' (41 miljoen euro), 'Organisatie van sportevenementen' (29 miljoen euro) en 'Overig sportonderwijs' (27 miljoen euro).

TVL startende ondernemers

Naast de reguliere TVL-regeling heeft het kabinet ook een aparte TVL-regeling opgesteld voor startende ondernemers. Ondernemers die tijdens de coronacrisis startten met hun onderneming kwamen namelijk niet in aanmerking voor de reguliere TVL-regeling, terwijl ook zij te maken hadden met de beperkende coronamaatregelen. De TVL voor startende ondernemers werd opengesteld voor twee perioden: het vierde kwartaal van 2021 en het eerste kwartaal van 2022. Ondernemers kwamen voor de regeling in aanmerking als zij zich tussen 30 juni 2020 en 30 september 2021 hadden ingeschreven bij de Kamer van Koophandel (KvK).

In hoeverre de TVL voor startende ondernemers door ondernemers in de sportsector is aangevraagd is momenteel niet duidelijk; hiervoor zijn nog geen cijfers beschikbaar. Wel

de overzichten van het CBS op verschillende momenten de stand van zaken opgenomen. In principe kan het belastinguitstel voor bijna alle soorten belastingen worden verleend, maar in het overzicht neemt het CBS vijf soorten mee: inkomstenbelasting, zorgverzekeringswet, vennootschapsbelasting, loonheffingen en omzetbelasting (btw). Van deze belastingen wordt aangegeven hoeveel bedrijven in totaal uitstel van belastingbetaling hebben aangevraagd en hoeveel bedrijven nog een belastingbedrag open hebben staan. Van dit laatste aantal zijn de bedragen die reeds voldaan zijn al afgehaald.

Tabel 8.3 Totaal aantal bedrijven in de sportsector met uitstel van belastingbetaling tot en met 31 december 2021 en de stand van zaken omtrent nog openstaande bedragen op verschillende peilmomenten

	Aantal bedrijven (absolute aantallen*)	Bedrag (mln. euro's)	Gemiddeld openstaand bedrag per bedrijf (euro's x 1.000)
Totaal t/m 31 dec 2021	4.985		
Nog openstaand per:</			

tegemoetkoming is aangevraagd. De TVS-regeling kende vijf rondes²², waarvan de laatste (TVS 'vierde periode') inmiddels is afgesloten.

In totaal is in 2020 ongeveer 74 miljoen euro TVS-steun aangevraagd (tabel 8.4). Voor het eerste halfjaar van 2021 kwam daar ruim 62 miljoen euro bij en vanuit de (vooralsnog) laatste TVS-ronde, die deels betrekking had op 2021 en deels op 2022, nog eens bijna 30 miljoen euro. Alles bij elkaar compenseerde de TVS-regeling daarmee voor ruim 166 miljoen euro aan misgelopen huurinkomsten van verhuurders. Deze 166 miljoen euro heeft indirect de sportverenigingen ondersteund, via de kwijtgescholden huur die eraan ten grondslag lag.

Tabel 8.4 Beschikbaar budget, aantal aanvragen en aangevraagde bedragen voor de TVS-regelingen in 2020, 2021 en 2022, naar type verhuurder

onvoldoende bleek, werd de TASO-regeling in het leven geroepen.²³ Deze kende net als de TVS-regeling vijf rondes, waarvan de laatste (TASO ‘vierde periode’) inmiddels is afgesloten.

In totaal is in 2020 bijna 39 miljoen euro TASO-steun aangevraagd (tabel 8.5). Voor het eerste halfjaar van 2021 kwam daar 25 miljoen euro bij en vanuit de (vooralsnog) laatste TASO-ronde, die deels betrekking had op 2021 en deels op 2022, nog eens ruim 9 miljoen euro. Alles bij elkaar leverde de TASO-regeling zo’n 72,7 miljoen euro ondersteuning voor de sportverenigingen op.

Tabel 8.5 Beschikbaar budget, aantal aanvragen en aangevraagde bedragen voor de TASO-regelingen in 2020, 2021 en 2022

	Beschikbaar budget <i>miljoenen euro's</i>	Aantal aanvragen <i>absolute aantallen</i>	Aangev
--	---	---	--------

Van de meest recente SPUK IJZ-periode (nov-dec 2021 en jan 2022) vroegen 244 gemeenten in totaal voor 35 miljoen euro SPUK IJZ-steun aan (tabel 8.6). In totaal, van alle SPUK IJZ-perioden samen, vroegen gemeenten voor 191 miljoen SPUK IJZ-steun aan.

STIK-regeling topsportcompetities en -evenementen

Van 13 november 2021 tot en met 25 januari 2022 mochten geen toeschouwers aanwezig zijn bij topsportwedstrijden en -evenementen vanwege de beperkende coronamaatregelen. Daarna werd deze maatregel versoepeld en gold tot en met 26 februari 2022 een beperkte maximale bezetting. Hierdoor liepen organisatoren van topsportcompetities en -evenementen inkomsten uit kaartverkoop mis. Om organisatoren hiervoor te compenseren werkt de overheid de subsidieregeling Topsportwedstrijden en topsportevenementen inkomstenderving kaartverkoop COVID-19 (STIK) uit. Het is momenteel (najaar 2022) nog niet bekend wanneer de subsidieregeling gepubliceerd wordt.

Definitieve afrekening steunmaatregelen

Dat een organisatie steun toegekend krijgt of aanvraagt hoeft niet te betekenen dat deze organisatie de gehele steun mag houden. In de vorige editie van de Monitor Sport en corona beschreven we enkele situaties waarin het voor kan komen dat (een deel van) de steun terugbetaald moet worden, zoals ontwikkelingen in de totale loonsom of omzet en de wisselwerking tussen steunmaatregelen.

Met de definitieve vaststelling van de NOW 1.0 wordt de terugbetaling al enigszins zichtbaar. Zo berichtte de NOS dat enkele Eredivisieclubs een som NOW 1.0-steun moeten terugbetalen, terwijl andere juist nog geld tegoed hebben.²⁴ In hoofdstuk 6 gaven we een overzicht van de bedragen die betaaldvoetbalorganisaties terug moeten betalen of nog tegoed hebben.

Aangezien het UWV in de overzichten van de definitieve vaststelling van de NOW 1.0 enkel de naam en vestigingsplaats van de aanvragers publiceert, is het niet goed mogelijk een overzicht te geven van alle organisaties in de sport. Dit kunnen we wel doen voor afgebakende groepen, zoals de betaaldvoetbalorganisaties. Ook voor sportbonden is dit mogelijk; hieruit komt een uiteenlopend beeld naar voren. Van de 77 sportbonden die zijn aangesloten bij NOC*NSF vroegen er 21 NOW 1.0 aan (niet in figuur). Daarvan hebben negen sportbonden nog geld tegoed vanuit de NOW 1.0. Dit loopt uiteen van 1.537 euro tot een uitschieter van ruim 1,7 miljoen euro. De twaalf overige sportbonden moeten juist NOW 1.0-steun terugbetalen. Dit loopt op tot maximaal 268.787 euro.

Dat organisaties NOW 1.0-steun moeten terugbetalen is niet per definitie een slecht teken. Een reden hiervoor kan bijvoorbeeld zijn dat het omzetverlies meeviel en de NOW-steun niet nodig was. Daarentegen moet een organisatie het geld nog wel beschikbaar hebben om het terug te kunnen betalen. Wanneer het geld al is besteed, kan de terugbetaling voor problemen zorgen. Zeker als het om een hoog bedrag gaat.

Evaluatie steunmaatregelen sport

In opdracht van het ministerie van VWS heeft Significant APE in de periode van oktober 2021 tot en met februari 2022 een tussenevaluatie gedaan van de sportspecifieke steunmaatregelen.²⁵ Hieruit komt naar voren dat het aanvraagproces en het contact met uitvoerder DUS-I als overwegend positief zijn ervaren,

²⁴ NOS (9 juli, 2022). [Afrekening NOW: PEC moet vijf ton terugbetalen, Feyenoord krijgt bijna miljoen.](#)

²⁵ Blom, M., Van Gemeren, J., Van Leeuwen, G., Oosterom, W., & Thijssen, E. (2022). [Tussenevaluatie coronasteunpakket sportsector](#). Significant APE.

voor alle regelingen. Als kritische noten noemt Significant APE met name het verantwoordingsproces, de controle van de juiste inschrijving bij de Kamer van Koophandel (KvK), de wisselwerking tussen steunmaatregelen en de deadlines voor aanvraag.

Over de doelmatigheid concludeerde Significant APE dat de doelen zijn behaald voor gebruikers, maar dat het pakket niet de gehele amateursport heeft bereikt en dat de langetermijneffecten nog onzeker en onduidelijk zijn. Verder concludeerde Significant APE dat het sportspecifieke steunpakket meerdere elementen bevat die zorgen voor meer doelmatigheid, maar dat deze elementen vaak ook een keerzijde hebben. Significant APE noemt bijvoorbeeld dat de hoge handelingssnelheid om tot het steunpakket te komen snel rust en zekerheid gaf, maar door de haast verschillende steunpakketten niet naadloos op elkaar aansloten.

Totaaloverzicht steunmaatregelen

In tabel 8.7 brengen we de gepresenteerde gegevens over de steunmaatregelen samen. Zoals beschreven in dit hoofdstuk zijn de registraties voor een aantal (generieke) steunmaatregelen nog niet compleet. Daarnaast moeten de definitieve toerekeningen van een aantal regelingen nog plaatsvinden. Hierdoor geven de subtotalen voor 2021 en 2022 nog een voorlopige tussenstand. Het subtotaal voor 2020 lijkt wel grotendeels compleet te zijn. Voor 2020 heeft de sportsector in totaal 657 miljoen euro ontvangen aan generieke en sportspecifieke steunmaatregelen. De tussenstand komt voor 2021 tot nu toe uit op zo'n 620 miljoen euro en voor de eerste maanden van 2022 op minimaal 25 miljoen euro.

Tabel 8.7 Overzicht van de financiële steun voor de sport, stand van zaken per 31 december 2021

		Periode regeling datum	Bedrag 2020 mln. euro's	Bedrag 2021 mln. euro's	Bedrag 2022 mln. euro's
Generieke steunmaatregelen	NOW 1.0	mrt t/m mei 2020	151		
	NOW 2.0	jun t/m sep 2020	112		
	NOW 3.1	Q4 2020	74		
	NOW 3.2	Q1 2021		118	
	NOW 3.3*	Q2 2021		88	
	NOW 4.0*	Q3 2021		27	
	NOW 5.0*	nov t/m dec 2021		16	
	NOW 6.0**	Q1 2022			**
	TOGS	16 mrt t/m 15 jun 2020	66		
	TVL-1	jun t/m sep 2020	23		
	TVL Q4 2020	Q4 2020	34		
	TVL Q1 2021	Q1 2021		88	
	TVL Q2 2021	Q2 2021		69	
	TVL Q3 2021*	Q3 2021		17	
	TVL Q4 2021*	Q4 2021		12	
	TVL Q1 2022**	Q1 2022			**
Sportspecifieke steunmaatregelen	TVS Q2 2020	mrt t/m mei 2020	47		
	TVS Q4 2020	Q4 2020	27		
	TVS Q1 2021	Q1 2021		41	
	TVS Q2 2021	Q2 2021		21	
	TVS 'vierde periode'***	nov 2021 t/m jan 2022		20	10
	TASO Q2/Q3 2020	1 mrt t/m 30 sep 2020	22		
	TASO Q4 2020	Q4 2020	17		
	TASO Q1 2021	Q1 2021		14	
	TASO Q2 2021	Q2 2021		11	
	TVS 'vierde periode'***	nov 2021 t/m jan 2022		6	3
	SPUK IJZ 2020	jan t/m dec 2020	84		
	SPUK IJZ Q1 en Q2 2021	jan t/m juni 2021		72	
	SPUK IJZ 3e en 4e periode***	nov 2021 t/m jan 2022		23	12
Totaal			657	620	25

Bron: CBS(-registraties), 2020, 2021 en 2022; DUS-I, 2020, 2021 en 2022; RVO, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

* Voorlopige cijfers.

** Cijfers nog niet beschikbaar.

*** Deze regeling gold voor een periode in 2021 en 2022. Voor dit overzicht is het totaalbedrag naar rato verdeeld over beide jaren (2/3 deel in 2021 en 1/3 deel in 2022).

Bijlage 3. Overzicht steunmaatregelen

Figuur B3.1 Looptijd van de financiële steunmaatregelen

		2020												2021												2022					
		Q1 Jan Feb Mrt			Q2 Apr Mei Jun			Q3 Jul Aug Sep			Q4 Okt Nov Dec			Q1 Jan Feb Mrt			Q2 Apr Mei Jun			Q3 Jul Aug Sep			Q4 Okt Nov Dec			Q1 Jan Feb Mrt					
Generieke steun	NOW				NOW 1.0			NOW 2.0			NOW 3.1			NOW 3.2			NOW 3.3			NOW 4.0						NOW 5.0			NOW 6.0		
	TOGS				TOGS																										
	TVL							TVL-1			TVL Q4 2020			TVL Q1 2021			TVL Q2 2021			TVL Q3 2021			TVL Q4 2021			TVL Q1 2021					
	Tozo				Tozo 1			Tozo 2			Tozo 3						Tozo 4			Tozo 5											
Sportspecifieke steun	TVS				TVS Q2 2020						TVS Q4 2020			TVS Q1 2021			TVS Q2 2021									TVS 'vierde periode'					
	TASO				TASO Q2/Q3 2020						TASO Q4 2020			TASO Q1 2021			TASO Q2 2021									TASO 'vierde periode'					
	SPUK IJZ				SPUK IJZ 2020									SPUK IJZ Q1 en Q2 2021												SPUK IJZ 3e ronde					

Bijlage 4. Gebruik NOW naar SBI-code

Tabel B4.1 Toekenningbedragen NOW-regelingen, stand van zaken tot en met 31 december 2021, totaal en uitgesplitst naar SBI-code* (in miljoenen euro's)

	NOW 1.0	NOW 2.0	NOW 3.1	NOW 3.2	NOW 3.3**	NOW 4.0**	NOW 5.0***	NOW 6.0****
Totaal sport	151	112	74	118	88	27	16	n.n.b.
85511 Zeil- en surfscholen	1	.	1	1	.	.	.	.
85519 Overig sportonderwijs	8	3	3	5	2	1	1	.
93111 Zwembaden	16	12	7	11	6	1	1	.
93112 Sporthallen en -zalen	12	10	6	10	7	3	2	.
93113 Sportvelden	1	1	.	1	1	.	.	.
93119 Overige sportaccommodaties	17	12	11	13	9	3	2	.
93121 Veldvoetbal	31	31	17	25	26	6	3	.
93122 Veldsport in teams (geen voetbal)	2	1	1	1	1	.	.	.
93123 Atletiek	.	.	.	.	.	.	.	.
93124 Tennis	1	.	.	.	.	.	.	.
93125 Paardensport en maneges	3	2	1	2	.	.	.	.
93126 Wielersport	.	.	.	.	.	.	.	.
93127 Auto- en motorsport	.	.	.	.	.	.	.	.
93128 Wintersport	.	.	.	.	.	.	.	.
93129 Overige buitensport	1	.	.	1	.	.	.	.
9313 Fitnesscentra	27	17	11	28	22	4	3	.
93141 Individuele zaalsport	.	.	.	.	.	.	.	.
93142 Zaalsport in teamverband	.	.	.	.	.	.	.	.
93143 Kracht- en vechtsport	1	.	.	1	.	.	.	.
93144 Bowlen, kegelen, biljarten e.d.	1	1	1	1	1	.	.	.
93145 Denksport	.	.	.	.	.	.	.	.
93146 Sportscholen	8	4	3	6	3	1	1	.
93149 Overige binnensport en omnisport	.	.	.	.	.	.	.	.
93151 Zwem- en onderwatersport	.	.	.	.	.	.	.	.
93152 Roei-, kano-, zeil- en surfsport	.	.	.	.	.	.	.	.
93191 Beroepssportlieden	1	.	.	.	.	.	.	.
93192 Hengelsport	.	.	.	.	.	.	.	.
93193 Verzorgen van vistochten	.	.	.	.	.	.	.	.
93194 Supportersverenigingen (sport)	.	.	.	.	.	.	.	.
93195 Organisatie van sportevenementen	7	6	4	5	3	1	1	.
93196 Sportkoepels en -adviesorganen	10	8	4	6	3	4	1	.
93199 Overige sport (rest)	1	.	1	1	.	.	.	.
93291 Jachthavens	1	.	1	1	.	.	.	.

Bron: CBS(-registraties), 2020, 2021 en 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

* Cellen met te weinig waarnemingen of waar cijfers tot onthulling kunnen leiden, geeft het CBS weer met een punt ('.'). Daarnaast zijn de bedragen afgerond op miljoenen euro's.

** De regeling was ten tijde van de publicatie van de gegevens afgesloten, maar de registraties zijn nog niet compleet. Voorlopige cijfers.

*** De regeling was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet afgesloten. Voorlopige cijfers.

**** De regeling was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet opengesteld. Cijfers nog niet beschikbaar.

Tabel B4.2 Aantal aanvragen NOW-regelingen, stand van zaken tot en met 31 december 2021, totaal en uitgesplitst naar SBI-code* (in aantallen afgerond op vijftallen)

	NOW 1.0	NOW 2.0	NOW 3.1	NOW 3.2	NOW 3.3**	NOW 4.0**	NOW 5.0***	NOW 6.0****
Totaal sport	4.280	1.890	2.490	2.765	1.915	885	705	n.n.b.
85511 Zeil- en surfscholen	30	15	20	15	5	.	5	
85519 Overig sportonderwijs	535	160	190	260	110	60	45	
93111 Zwembaden	140	110	115	120	65	25	10	
93112 Sporthallen en -zalen	220	135	155	180	140	65	55	
93113 Sportvelden	25	10	20	20	15	10	5	
93119 Overige sportaccommodaties	340	190	260	255	200	65	120	
93121 Veldvoetbal	850	320	500	485	400	160	115	
93122 Veldsport in teams (geen voetbal)	120	35	85	75	70	15	10	
93123 Atletiek	5	5	5	5	5	5	.	
93124 Tennis	80	25	45	40	35	10	15	
93125 Paardensport en maneges	275	80	120	120	35	25	15	
93126 Wielersport	10	5	5	.	5	.	.	
93127 Auto- en motorsport	5	5	5	5	.	5	.	
93128 Wintersport	5	.	5	5	5	.	.	
93129 Overige buitensport	50	15	25	25	10	5	10	
9313 Fitnesscentra	675	355	400	525	395	210	125	
93141 Individuele zaalsport	45	15	5	25	25	5	5	
93142 Zaalsport in teamverband	5	.	5	5	.	.	.	
93143 Kracht- en vechtsport	30	15	20	20	15	10	5	
93144 Bowlen, kegelen, biljarten e.d.	20	20	25	25	25	5	10	
93145 Denksport	.	.	.	.	.	.	.	
93146 Sportscholen	435	195	235	310	190	110	65	
93149 Overige binnensport en omnisport	20	10	20	15	15	5	5	
93151 Zwem- en onderwatersport	10	5	5	10	5	.	.	
93152 Roei-, kano-, zeil- en surfsport	10	5	10	10	5	.	.	
93191 Beroepssportlieden	10	5	5	5	5	5	.	
93192 Hengelsport	.	.	.	.	.	.	.	
93193 Verzorgen van vistochten	10	5	5	10	5	.	.	
93194 Supportersverenigingen (sport)	.	.	.	.	.	.	.	
93195 Organisatie van sportevenementen	165	90	110	115	75	45	35	
93196 Sportkoepels en -adviesorganen	75	45	50	50	40	25	15	
93199 Overige sport (rest)	20	10	15	15	10	5	10	
93291 Jachthavens	45	10	20	15	5	.	5	

Bron: CBS(-registraties), 2020, 2021 en 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

* Cellen met te weinig waarnemingen of waar cijfers tot onthulling kunnen leiden, geeft het CBS weer met een punt ('.'). Daarnaast zijn de bedragen afgerond op miljoenen euro's.

** De regeling was ten tijde van de publicatie van de gegevens afgesloten, maar de registraties zijn nog niet compleet. Voorlopige cijfers.

*** De regeling was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet afgesloten. Voorlopige cijfers.

**** De regeling was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet opengesteld. Cijfers nog niet beschikbaar.

Bijlage 5. Gebruik TOGS en TVL naar SBI-code

Tabel B5.1 Toekenningsbedragen TOGS- en TVL-regelingen, stand van zaken tot en met 31 december 2021, totaal en uitgesplitst naar SBI-code* (in miljoenen euro's)

	TOGS	TVL-1	TVL Q4 2020	TVL Q1 2021	TVL Q2 2021	TVL Q3 2021**	TVL Q4 2021***	TVL Q1 2022****
Totaal sport	65,8	23	34	88	69	17	12	n.n.b.
85511 Zeil- en surfscholen	0,4	.	.	.	1	.	.	.
85519 Overig sportonderwijs	15,3	1	2	4	3	1	1	.
93111 Zwembaden	1,0	1	1	7	2	.	.	.
93112 Sporthallen en -zalen	1,7	2	3	11	5	1	1	.
93113 Sportvelden	0,4	.	.	.	.	.	.	.
93119 Overige sportaccommodaties	2,8	3	7	15	12	1	3	.
93121 Veldvoetbal	7,4	3	5	9	14	3	1	.
93122 Veldsport in teams (geen voetbal)	2,9	.	1	1	1	.	.	.
93123 Atletiek	0,4	.	.	.	.	.	.	.
93124 Tennis	3,4	.	.	1	1	.	.	.
93125 Paardensport en maneges	3,8	1	1	2	2	1	.	.
93126 Wielersport	0,2	.	.	.	.	.	.	.
93127 Auto- en motorsport	0,3	.	.	.	.	.	.	.
93128 Wintersport	0,1	.	.	.	.	.	.	.
93129 Overige buitensport	1,3	.	.	1	.	.	.	.
9313 Fitnesscentra	5,7	4	2	15	9	3	2	.
93141 Individuele zaalsport	1,1	.	.	.	.	.	.	.
93142 Zaalsport in teamverband	0,8	.	.	.	.	.	.	.
93143 Kracht- en vechtsport	1,0	.	.	.	.	.	.	.
93144 Bowlen, kegelen, biljarten e.d.	0,4	.	1	1	1	.	.	.
93145 Denksport	0,1	.	.	.	.	.	.	.
93146 Sportscholen	4,5	2	2	9	5	1	2	.
93149 Overige binnensport en omnisport	0,5	.	.	.	.	.	.	.
93151 Zwem- en onderwatersport	0,8	.	.	.	.	.	.	.
93152 Roei-, kano-, zeil- en surfsport	0,6	.	.	.	.	.	.	.
93191 Beroepssportlieden	.	.	.	.	.	.	.	.
93192 Hengelsport	0,1	.	.	.	.	.	.	.
93193 Verzorgen van vistochten	0,2	.	.	.	.	.	.	.
93194 Supportersverenigingen (sport)	.	.	.	.	.	.	.	.
93195 Organisatie van sportevenementen	2,3	4	4	7	8	3	1	.
93196 Sportkoepels en -adviesorganen	.	.	1	1	1	.	.	.
93199 Overige sport (rest)	0,4	.	1	1	1	.	.	.
93291 Jachthavens	0,6	.	.	1	.	1	.	.

Bron: RVO, 2020 en CBS(-registraties), 2020, 2021 en 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

* Cellen met te weinig waarnemingen of waar cijfers tot onthulling kunnen leiden, geeft het CBS weer met een punt ('.'). Daarnaast zijn de bedragen afgerond op miljoenen euro's.

** De regeling was ten tijde van de publicatie van de gegevens afgesloten, maar de registraties zijn nog niet compleet. Voorlopige cijfers.

*** De regeling was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet afgesloten. Voorlopige cijfers.

**** De regeling was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet opengesteld. Cijfers nog niet beschikbaar.

Tabel B5.2 Aantal aanvragen TOGS- en TVL-regelingen, stand van zaken tot en met 31 december 2021, totaal en uitgesplitst naar SBI-code* (in aantallen afgerond op vijftallen)

	TOGS	TVL-1	TVL Q4 2020	TVL Q1 2021	TVL Q2 2021	TVL Q3 2021**	TVL Q4 2021***	TVL Q1 2022****
Totaal sport	16.455	2.015	2.990	3.920	2.410	795	830	n.n.b.
85511 Zeil- en surfscholen	105	15	20	20	15	10	5	
85519 Overig sportonderwijs	3.813	240	325	645	280	115	130	
93111 Zwembaden	251	40	55	75	25	10	.	
93112 Sporthallen en -zalen	421	115	160	210	130	35	45	
93113 Sportvelden	98	20	25	20	10	.	5	
93119 Overige sportaccommodaties	694	185	300	310	250	55	120	
93121 Veldvoetbal	1.853	365	850	715	520	100	115	
93122 Veldsport in teams (geen voetbal)	737	50	110	90	65	10	15	
93123 Atletiek	111	5	5	5	.	.	.	
93124 Tennis	862	55	95	80	55	10	20	
93125 Paardensport en maneges	939	85	115	145	65	35	20	
93126 Wielersport	48	5	5	5	5	5	.	
93127 Auto- en motorsport	83	5	5	5	10	5	.	
93128 Wintersport	37	.	5	5	.	.	.	
93129 Overige buitensport	330	10	20	20	10	5	5	
9313 Fitnesscentra	1.431	310	270	625	410	155	135	
93141 Individuele zaalsport	286	5	5	15	10	5	.	
93142 Zaalsport in teamverband	200	5	10	10	5	.	.	
93143 Kracht- en vechtsport	238	15	20	25	15	10	5	
93144 Bowlen, kegelen, biljarten e.d.	92	25	35	40	35	10	15	
93145 Denksport	24	5	5	5	5	.	5	
93146 Sportscholen	1.119	200	235	510	250	100	110	
93149 Overige binnensport en omnisport	127	10	20	20	15	5	5	
93151 Zwem- en onderwatersport	201	.	10	10	.	.	.	
93152 Roei-, kano-, zeil- en surfsport	158	20	20	20	15	5	5	
93191 Beroepssportlieden		5	5	5	5	5	.	
93192 Hengelsport	15	.	5	5	5	.	.	
93193 Verzorgen van vistochten	40	10	15	20	20	.	.	
93194 Supportersverenigingen (sport)		.	5	5	5	.	5	
93195 Organisatie van sportevenementen	586	180	175	175	125	80	40	
93196 Sportkoepels en -adviesorganen		15	30	35	25	10	10	
93199 Overige sport (rest)	104	25	25	25	15	5	10	
93291 Jachthavens	153	5	15	20	10	5	5	

Bron: RVO, 2020 en CBS(-registraties), 2020, 2021 en 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

* Cellen met te weinig waarnemingen of waar cijfers tot onthulling kunnen leiden, geeft het CBS weer met een punt ('.'). Daarnaast zijn de bedragen afgerond op miljoenen euro's.

** De regeling was ten tijde van de publicatie van de gegevens afgesloten, maar de registraties zijn nog niet compleet. Voorlopige cijfers.

*** De regeling was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet afgesloten. Voorlopige cijfers.

**** De regeling was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet opengesteld. Cijfers nog niet beschikbaar.

Bijlage 6. Gebruik Tozo naar SBI-code

Tabel B6.1 Aantal aanvragen Tozo-regelingen, stand van zaken tot en met 31 december 2021, totaal en uitgesplitst naar SBI-code* (in aantallen afgerond op tientallen)

	Tozo-1 en/of Tozo-2	Tozo-3	Tozo-4**
Totaal sport	9.560	3.180	2.120
85511 Zeil- en surfscholen	90	30	20
85519 Overig sportonderwijs	7.040	2.280	1.500
93111 Zwembaden	10	10	.
93112 Sporthallen en -zalen	50	20	20
93113 Sportvelden	.	.	.
93119 Overige sportaccommodaties	140	80	60
93121 Veldvoetbal	.	.	.
93122 Veldsport in teams (geen voetbal)	.	.	.
93123 Atletiek	.	.	.
93124 Tennis	50	10	.
93125 Paardensport en maneges	350	110	70
93126 Wielersport	10	.	.
93127 Auto- en motorsport	20	10	.
93128 Wintersport	.	.	.
93129 Overige buitensport	50	10	10
9313 Fitnesscentra	440	180	140
93141 Individuele zaalsport	10	.	.
93142 Zaalsport in teamverband	.	.	.
93143 Kracht- en vechtsport	70	30	20
93144 Bowlen, kegelen, biljarten e.d.	10	10	10
93145 Denksport	10	.	.
93146 Sportscholen	550	200	120
93149 Overige binnensport en omnisport	20	10	10
93151 Zwem- en onderwatersport	20	10	10
93152 Roei-, kano-, zeil- en surfsport	20	10	.
93191 Beroepssportlieden	120	50	30
93192 Hengelsport	.	.	.
93193 Verzorgen van vistochten	30	20	10
93194 Supportersverenigingen (sport)	.	.	.
93195 Organisatie van sportevenementen	300	80	50
93196 Sportkoepels en -adviesorganen	40	10	10
93199 Overige sport (rest)	90	30	20
93291 Jachthavens	10	.	.

Bron: CBS(-registraties), 2020, 2021 en 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

* Cellen met te weinig waarnemingen of waar cijfers tot onthulling kunnen leiden, geeft het CBS weer met een punt ('.'). Daarnaast zijn de bedragen afgerond op miljoenen euro's.

** De regeling was ten tijde van de publicatie van de gegevens afgesloten, maar de registraties zijn nog niet compleet. Voorlopige cijfers.

